

24 באוגוסט 2025

לכבוד

האלופה יפעת תומר-ירושלמי

הפרקליטה הצבאית הראשית

שלום רב,

הנדון: דרישה לפתוח בחקירה בחשד לפשעי מלחמה נגד האלוף אבי בלוט, מפקד פיקוד המרכז

מזה חודשים ארוכים שבגדה המערבית הותר כל רסן, ופשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות הפכו עניין יומיומי. לעתים פשעים מתבצעים בידיעת הצבא, לעתים תוך שהוא נוטל בהם חלק. ואולם, לא בכל יום הצבא מודה בכך בפה מלא ואף מתגאה בדברים. דוקטרינת "אין חפים מפשע" ההרסנית והנקמנית שהונהגה ברצועת עזה הגיעה אל הגדה המערבית וזכתה לשם משלה: "פעולות עיצוביות".

על פי דובר צה"ל, בשעות הלילה של שישי, 22.8.2025, עקר הצבא 3,100 עצים בכפר אל-מועייר, וזאת בעקבות ניסיון פיגוע שארע ליד ההתנחלות עדי עד. לפי הודעת הצבא, עקירת העצים הינה חלק מניסיונות החיפוש אחר המפגע. תושבים בכפר דיווחו עוד, שחיילים ידו אבנים על מכוניות בכפר והחרימו אותן, נכנסו לבתים והרסו רכוש.

בבוקרו של אותו היום, 22.8.2025, פרסם דובר צה"ל סרטון עם דבריו הבאים של האלוף אבי בלוט, מפקד פיקוד המרכז:

"כל כפר וכל אויב צריכים לדעת שאם הם מוציאים פיגוע כנגד התושבים, הם ישלמו מחיר כבד. הם יחוו עוצר, הם יחוו כתר והם יחוו פעולות עיצוביות."

"אנחנו נעשה מאמץ עכשיו במיקוד, וננצל גם את הסד"כ שקיבלנו, מיקוד על הכפר אל-מועייר, שהוציא לא מעט פיגועים לאחרונה. אנחנו עכשיו מתלבשים על הכפר הזה."

"את המסר הזה אנחנו גם נעביר לכפר. הכפר מוציא פיגוע, אין בעיה, אתה רוצה זרקור עליך? אנחנו יודעים להרים זרקור."

"המשימה הראשונה לצוד, לסכל את החוליה ואת המחבל. המשימה השנייה היא לייצר פה פעולות עיצוביות, וכן, כדי שכולם יהיו מורתעים, אגב לא רק הכפר הזה, אלא כל כפר שינסה להרים יד על מי מהתושבים."

ר': הגר שיוף, צה"ל עקר אלפי עצים בכפר בגדה לאחר ניסיון הפיגוע אתמול ליד ההתנחלות עדי עד, הארץ, 22.8.2025; חנן גרינווד, אלוף פיקוד המרכז: "כל כפר ישלם מחיר כבד על פיגוע – עכשיו מתלבשים על אל מועייר", ישראל היום, 22.8.2025; האיום של האלוף בלוט על הכפרים הפלסטינים: "הם ישלמו מחיר כבד", ערוץ 7, 22.8.2025; קובי פינקלר, מפקד פיקוד המרכז הבהיר

כי צה"ל יפעל במלוא הכוח נגד הכפר שממנו יצא הפיגוע, וידאג שכל יישוב שממנו יוצא טרור "ישלם מחיר כבד", סרוגים, 22.8.2025.

האלוף בלוט הורה על ענישה קולקטיבית – "פעולות עיצוביות" בלשונו, מסר "לכל הכפר", ש"כולם יהיו מורתעים" – וזו באה לידי ביטוי בהרס מסיבי.

כל אדם הוא תכלית לעצמו, נושא באחריות למעשיו שלו, ולא אמצעי להרתעת הזולת. התייחסות אל אדם כאמצעי, תהיה המטרה אשר תהיה, פוגעת בליבת כבודו של האדם. היא בלתי מוסרית ואסורה (ר' עמנואל קאנט הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות 95 (תרגום: משה שפי, 1965); אהרן ברק פרשנות במשפט – פרשנות חוקתית 421 (1994); בג"ץ 4542/02 עמותת קו לעובד נ' ממשלת ישראל, פ"ד סא(1) 346, 393 (2006); בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, חטיבת זכויות האדם נ' שר האוצר, פ"ד סג(2) 545, 620 (2009); בג"ץ 7146/12 אדם נ' הכנסת, פ"ד סו(2) 717, 794 (2013)).

הדין בישראל קובע, כי אין לנקוט נגד אדם צעדים עונשיים, מרתיעים או אחרים בשל מעשי אחרים (ר' דני"פ 7048/97 פלוני נ' שר הבטחון, פ"ד נד(1) 721, 742-741 (2000); בג"ץ 7015/02 עג'ורי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד נו(6) 352, 372 (2002); ע"פ 6659/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד סב(4) 329, 363 (2008)).

האיסור החד משמעי על ענישה קולקטיבית מעוגן במשפט הבינלאומי ההומניטרי. תקנה 50 לתקנות האג, 1907 קובעת: "לא יוטל עונש כללי, כספי או אחר, על האוכלוסייה בגלל מעשיהם של יחידים כשאין לראותה כנושאת באחריות משותפת (יחד ולחוד) למעשים אלה". סעיף 33 לאמנת ג'נבה הרביעית, 1949 קובע עוד: "שום מוגן לא ייענש על עבירה שלא עבר אותה בעצמו. עונשים קיבוציים וכן כל אמצעי הפחדה או השלטת טרור אסורים. הביזה אסורה. מעשי תגמול כלפי מוגנים ורכושם אסורים". מדובר באיסור שהינו חלק מן המשפט הבינלאומי המנהגי (ר' כלל 103 לכללי המשפט הבינלאומי המנהגי של הצלב האדום, 2005). ענישה קולקטיבית הוכרה כפשע מלחמה עוד לאחר מלחמת העולם הראשונה, ולימים בשורה של סכסוכים (שם).

הדין הבינלאומי ההומניטרי אוסר גם על השמדה והחרבה של רכוש שלא למטרות צבאיות (ר' תקנה 723 (7) לתקנות האג וסעיף 53 לאמנת ג'נבה הרביעית).

על פי סעיף 8 לחוקת רומא, התקפה נגד אוכלוסייה אזרחית שאינה לוקחת חלק בלחימה, או של מטרות אזרחיות, כמו גם הרס של רכוש שלא לצרכי מלחמה הם פשעי מלחמה.

נבקש להורות לצבא לחדול לאלתר מכל פעולת ענישה קולקטיבית, ובתוך כך הרס של רכוש. עוד נבקש להורות על פתיחה בחקירה נגד האלוף בלוט בחשד לפשעי מלחמה. נודה על תשובתך הדחופה על מנת שנוכל לשקול המשך צעדינו.

בברכה,

עודד פלר, עו"ד
היועץ המשפטי

העתק: עו"ד גיל-עד נועם, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט בין-לאומי)